MATERIAŁY DO
II WOJEWÓDZKIEGO KONKURSU
JĘZYKA NIEMIECKIEGO DLA UCZNIÓW KLAS VI-VIII
„Deutschreise”

1. GEOGRAFIA NIEMIEC:

➔ położenie geograficzne

Niemcy leżą w Europie Środkowej, Od północy kraj ma dostęp do Morza Północnego i Bałtyckiego. Na południu znajdują się góry Alpy. Powierzchnia całkowita Niemiec wynosi 357.022 km2 i jest podzielona na następujące krainy geograficzne: Nizina Niemiecka, Średniogórze Niemieckie, Masyw Górnoreński, Wyżyna Bawarska, Alpy Bawarskie. Ląd stanowi 349 223 km², a woda 7798 km² powierzchni.

➔ kraje sąsiednie

Od północy Niemcy graniczą z Danią, od wschodu z Polską i Czechami, od południa z Austrią i Szwajcarią, a od zachodu z Francją, Luksemburgiem, Belgią i Holandią. Długość granic z sąsiadującymi państwami: Dania 68 km, Polska 456 km, Czechy 646 km, Austria 784 km, Szwajcaria 334 km, Francja 451 km, Luksemburg 138 km, Belgia 167 km, Holandia 577 km.

➔ rzeki i jeziora

der Rhein (Ren): niemiecka część rzeki liczy 865 km. Jej główne dopływy to: der Neckar (Neckar), der Main (Men), i die Mosel (Mozela).

die Elbe (Łaba): niemiecka część rzeki liczy 727 km. Jej główne dopływy to: die Mulde (Mulda), die Havel (Hawela) i die Saale (Soława

die Donau (Dunaj): niemiecka część rzeki liczy 687 km. Jej główne dopływy to (die Iller) Iller, der Lech (Lech), die Isar (Izara), der Inn (Inn), die Altmühl (Altmühl), die Naab (Naab) und der Regen (Regen).

die Spree (Sprewa): niemiecka część rzeki liczy 382 km. Nad rzeką znajduje się Museuminsel (Wyspa Muzeum), czyli kompleks muzeów.

die Oder (Odra): niemiecka część rzeki ma długość 187 km i tworzy naturalną granicę między Polską a Niemcami.

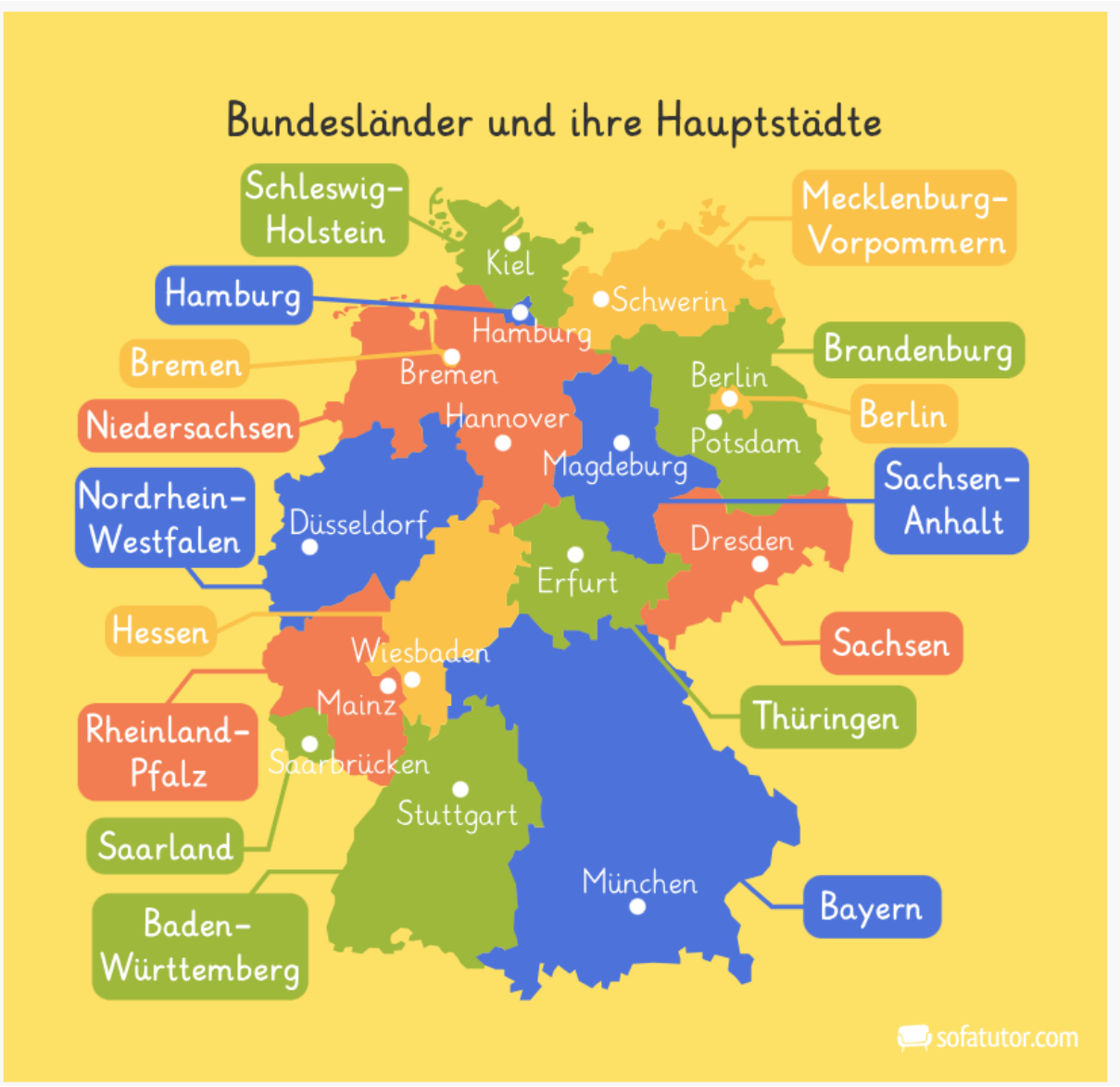
der Bodensee (Jezioro Bodeńskie): leży na pograniczu Niemiec, Austrii i Szwajcarii. Jego powierzchnia wynosi 538,5 km². Przepływa przez nie rzeka Ren. Nad jeziorem leżą wyspy: Mainau, Reichenau i Lindau.

die Müritz (Jezioro Morzyce): największe wewnętrzne Niemiec o powierzchni 117 km², Müritz należy do zlewiska rzeki Elde (Łada).

PEENE
ELBE
ODER
WESER
HAVEL
ALLER
EMS
LEINE
SPREE
SAALE
LIPPE
LAHN
UNSTRUT
MULDE
RHEIN
FULDA
WERRA
MAIN
MOSEL
REGNITZ
NAAB
NECKAR
ISAR
INN
DONAU
SALZACH

➔ **landy niemieckie (położenie i stolice)**

Bundesländer und ihre Hauptstädte
Schleswig-Holstein
Kiel
Mecklenburg-Vorpommern
Schwerin
Hamburg
Hamburg
Brandenburg
Bremen
Bremen
Berlin
Berlin
Niedersachsen
Hannover
Potsdam
Magdeburg
Sachsen-Anhalt
Nordrhein-Westfalen
Düsseldorf
Dresden
Erfurt
Hessen
Sachsen
Wiesbaden
Mainz
Thüringen
Rheinland-Pfalz
Saarbrücken
Stuttgart
Saarland
München
Bayern
Baden-Württemberg
sofatutor.com

→ **herby niemieckich krajów związkowych (landów)**

➔ **stolica Niemiec – Berlin**

- ludność, powierzchnia:

Berlin - stolica Niemiec to największe miasto Niemiec i zarazem kraj związkowy. Zamieszkuje go 3 878 100 osób. Zajmuje powierzchnię ok. 891,70 km².

➔ **zabytki i atrakcje turystyczne Berlina:**

der Reichstag (gmach parlamentu Rzeszy w Berlinie): jest siedzibą Bundestagu w Berlinie. Jest miejscem obrad Zgromadzenia Federalnego *(Bundesversammlung)*, które odbywa się co pięć lat w celu wyboru prezydenta Niemiec *(Bundespräsident).* Ten neorenesansowy budynek został zbudowany w latach 1884–1894 według projektu Paula Wallota. Na dachu znajduje się kopuła. Wewnątrz kopuły znajdują się dwie rampy, które prowadzą na platformę widokową.

das Brandenburger Tor (Brama Brandenburska): Powstała po wojnie siedmioletniej, aby upamiętniać zmarłego króla Prus Fryderyka II. Na szczycie bramy znajduje się 5-metrowa miedziana rzeźba kwadrygi czyli wysoka na 5 metrów rzeźba przedstawiająca uskrzydloną boginię zwycięstwa Wiktorię (Nike), powożącą czterokonnym rydwanem. Na attyce i filarach znajdują się płaskorzeźby przedstawiające różnorodne sceny mitologiczne i historyczne. Gdy 13 sierpnia 1961 roku w Berlinie stanął betonowy mur, Brama Brandenburska znalazła się w jego środku. Stała się więc symbolem podziału Berlina. Brama Brandeburska znajduje się na niemieckich rewersach monet 10, 20 i 50 eurocentów.

die Berliner Mauer (Mur Berliński): został zbudowany 13 sierpnia 1961 roku przez władze Niemieckiej Republiki Demokratycznej (NRD). Jego głównym celem było powstrzymanie masowej ucieczki obywateli NRD na Zachód do Republiki Federalnej Niemiec (RFN). Mur, początkowo z drutu kolczastego, szybko przekształcił się w skomplikowany system fortyfikacji z betonowych bloków, wież strażniczych i strefy śmierci. Dzielił on Berlin na dwie części. Mur Berliński upadł 9 listopada 1989 roku, w wyniku narastających protestów społecznych i zmian politycznych w bloku wschodnim. Jego zburzenie było jednym z kluczowych momentów

prowadzących do zjednoczenia Niemiec i końca zimnej wojny. Mur miał 47 km długości. Miał wysokość od 3,4 do 4,2 metra i ponad 300 wież wartowniczych.

Po zakończeniu II wojny światowej zwycięskie mocarstwa podzieliły Niemcy na 4 strefy okupacyjne: amerykańską, brytyjska i francuską, które w 1949 r. połączono, tworząc Republikę Federalną Niemiec i strefę sowiecką, przekształconą w Niemiecką Republikę Demokratyczną. Stolica Niemiec – Berlin, została również podzielona na część zachodnią wchodzącą w skład RFN i część wschodnią będącą częścią NRD. Do 1961 r. ponad 2 miliony Niemców z NRD uciekło do RFN, w tym wielu dokonało tego przechodząc ze wschodniej do zachodniej części Berlina. Aby temu zapobiec, komunistyczne władze NRD, w nocy z 12 na 13 sierpnia 1961 r. zaczęły wznosić mur oddzielający Berlin Wschodni od Zachodniego. *(https://poznan.ipn.gov.pl/pl7/aktualnosci/160339,Archiwum-Pelne-Pamieci-Upadek-muru-berlinskiego.html)*

der Alexanderplatz (Plac Aleksandra): (nazywany potocznie "Alex") to jeden z najbardziej znanych i największych placów publicznych w Berlinie, położony w centralnej dzielnicy Mitte. Jest to ważne centrum komunikacyjne, handlowe i turystyczne miasta. Plac został nazwany na cześć cara Rosji Aleksandra I, który odwiedził Berlin w 1805 roku. Po II wojnie światowej, kiedy Berlin był podzielony, Alexanderplatz stał się wizytówką i "sercem" Wschodniego Berlina (NRD). Jest węzłem przesiadkowym dla pociągów S-Bahn, U-Bahn, regionalnych, tramwajów i autobusów. W pobliżu placu znajdują się:

- **Berliner Fernsehturm (Wieża Telewizyjna)**: Najwyższy budynek w Niemczech, oferujący panoramiczne widoki na Berlin.

- **die Weltzeituhr (Zegar Czasu Światowego)**: Kultowy zegar pokazujący czas w różnych miastach na świecie, popularne miejsce spotkań.

- **Brunnen der Völkerfreundschaft (Fontanna Przyjaźni Między Narodami):** fontanna symbolizująca jedność i pokój.

- **Rotes Haus (Ratusz Czerwony)**: siedziba Senatu i burmistrza Berlina. Nazwa pochodzi od czerwonej ceglanej fasady.

- **Marienkirche (Kościół Mariacki)**: jeden z najstarszych kościołów protestanckich w Berlinie zbudowany w stylu gotyckim.

- **Neptunbrunnen (Fontanna Neptuna**): fontanna przedstawia Neptuna otoczonego personifikacjami czterech rzek: die Elbe (Łaby), die Oder (Odry), der Rhein (Renu) oraz die Weichsel (Wisły).

Unter den Linden (aleja "Pod Lipami"): jedna z najbardziej znanych, reprezentacyjnych i historycznych alei w Berlinie, położona w centralnej dzielnicy Mitte. Jest uważana za jedną

z najpiękniejszych ulic miasta i stanowi ważną atrakcję turystyczną. Aleja ma około 1,5 km długości i łączy dwa ważne punkty w Berlinie: Na zachodzie rozpoczyna się przy Bramie Brandenburskiej na placu Pariser Platz. Na wschodzie kończy się przy moście Schloßbrücke, który łączy ją z wyspą muzeów (Museumsinsel) i Lustgarten.

Museuminsel (Wyspa Muzeów): kompleks pięciu muzeów położonych na rzece die Spree (Sprewie).

Pergamonmuseum (Muzeum Pergamońskie): znajdują się w nim trzy główne muzea (Kolekcja Starożytności Klasycznych, Muzeum Starożytnego Bliskiego Wschodu i Muzeum Sztuki Islamskiej), oferuje niezwykłą podróż przez tysiące lat historii i sztuki cywilizacji starożytnych i islamskich.

Altes Museum (Stare Muzeum): można tu podziwiać imponujące zbiory sztuki starożytnej Grecji, Etrurii i Rzymu. Na parterze prezentowane są eksponaty poświęcone najstarszej historii Grecji, życiu codziennemu i religijnemu Greków, a także sztuce klasycznej i teatrowi. Na piętrze natomiast znajdują się dzieła sztuki i artefakty kultury Etrusków oraz Rzymian, w tym rzeźby, wazy, biżuteria i monety.

Neues Museum (Nowe Muzeum): mieści dwie główne placówki:

- **Ägyptisches Museum und Papyrussammlung (Muzeum Egipskie i Kolekcja Papirusów):** To tutaj znajduje się jeden z najsłynniejszych eksponatów muzeum – popiersie królowej Nefretete (Nofretete) z około 1345 r. p.n.e. Oprócz tego, można podziwiać inne starożytne egipskie artefakty, w tym Zieloną Głowę, sarkofagi i papirusy.

- **Museum für Vor- und Frühgeschichte (Muzeum Prehistorii i Wczesnego Średniowiecza)**: Ta część muzeum prezentuje rozwój kultur prehistorycznych i wczesnośredniowiecznych w Eurazji. Znajdują się tu m.in. słynny Berliński Złoty Kapelusz z epoki brązu oraz Skarb Priama.

Bode-Museum (Muzeum Bodego): jest domem dla kilku ważnych kolekcji:

- **Skulpturensammlung (Kolekcja rzeźby)**: jedna z największych i najstarszych na świecie kolekcji, obejmująca dzieła od wczesnego średniowiecza (ok. 500 n.e.) do klasycyzmu, w tym liczne prace włoskich mistrzów, takich jak Donatello (np. słynna "Madonna Pazzich") oraz rzeźby niemieckie.

- **Museum für Byzantinische Kunst (Muzeum Sztuki Bizantyjskiej)**: prezentuje sztukę i przedmioty codziennego użytku z Cesarstwa Bizantyjskiego i regionu śródziemnomorskiego, od III do XV wieku, w tym ikony, mozaiki, rzeźby i wyroby z kości słoniowej.

- **Münzkabinett (Gabinet Numizmatyczny)**: jedna z najważniejszych i największych kolekcji monet na świecie, zawierająca ponad pół miliona eksponatów, od starożytności po współczesność.

- **Gemäldegalerie (Galerii Obrazów)**: w galerii poza obrazami znajduje się kolekcja rzeźb europejskich.

Alte Nationalgalerie (Stara Galeria Narodowa): w galerii znajdują się rzeźby i malowidła z XIX wieku.

2. SYMBOLE NARODOWE:

➔ **flaga Niemiec**

Flaga Niemiec (Bundesflagge) , składa się z trzech poziomych pasów w kolorach czarnym, czerwonym i złotym (Schwarz-Rot-Gold). Kolory te mają długą i bogatą historię, sięgającą wojen napoleońskich i niemieckiego ruchu narodowego, a oznaczają: niewolę (czarny), krwawe bitwy (czerwony) oraz wolność (złoty).

➔ **godło Niemiec**

Godło Niemiec, zwane również Orłem Federalnym (Bundesadler), jest jednym z najważniejszych symboli państwowych Republiki Federalnej Niemiec. Godło przedstawia czarnego orła z głową odwróconą w prawo (heraldycznie), z czerwonym dziobem i szponami, umieszczonego na złotej tarczy. Skrzydła orła są uniesione do wysokości głowy, a lotki skierowane w dół. Orzeł jest symbolem siły, godności, odwagi i władzy. Jego historia jako symbolu państwowości niemieckiej sięga czasów starożytnego Rzymu, gdzie był symbolem cesarzy. Kolory godła (czarny, czerwony i złoty) są tożsame z kolorami flagi Niemiec.

➔ **hymn narodowy**

"Das Lied der Deutschen" (Pieśń Niemców) to pieśń, która służy jako hymn narodowy Niemiec. Tekst został napisany w 1841 roku przez niemieckiego poetę i językoznawcę **Augusta Heinricha Hoffmanna von Fallerslebena**. Melodia pochodzi z pieśni "Kaiserlied" skomponowanej w 1797 roku przez **Josepha Haydna** na cześć cesarza Franciszka II. Pierwotnie pieśń składała się z trzech zwrotek. Od 1991 roku, po zjednoczeniu Niemiec, oficjalnym hymnem jest wyłącznie **trzecia zwrotka** pieśni. Publiczne wykonywanie dwóch pierwszych zwrotek nie jest zakazane, ale w kontekście oficjalnych uroczystości państwowych i sportowych śpiewa się tylko trzecią zwrotkę. Tekst trzeciej zwrotki odzwierciedla podstawowe wartości współczesnego państwa niemieckiego: jedność, prawo i wolność. Te same słowa ("Einigkeit und Recht und Freiheit") są wypisane na krawędzi niemieckich monet 2 euro.

3. ATRAKCJE TURYSTYCZNE:

➔ **Hamburg**

Hamburg (pełna nazwa: *Freie und Hansestadt Hamburg* – Wolne i Hanzatyckie Miasto Hamburg – miasto w północnych Niemczech na prawach kraju związkowego niedaleko

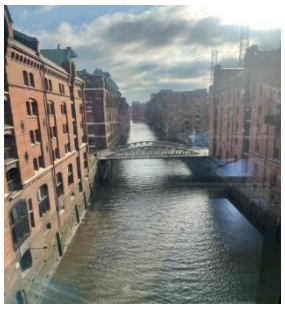
ujścia Łaby do Morza Północnego. Wolne miasto i zarazem niemiecki kraj związkowy o powierzchni 755 km², ludność ponad 1,9 mln – co czyni je drugim po Berlinie pod względem ludności. Największy port morski kraju (ok. 140 mln ton przeładunku), wielki ośrodek przemysłowy (statki, elektrotechnika, przetwórstwo ropy, przemysł spożywczy) i finansowy. Hamburg jest miastem z największą liczbą mostów w Europie, posiada ich ponad 2500.

Hamburger Hafen (Port w Hamburgu)

Port w Hamburgu (Hamburger Hafen) to jeden z największych i najważniejszych portów morskich w Europie. Położony jest w Hamburgu, nad rzeką Łabą, około 110 km od jej ujścia do Morza Północnego. Oficjalna data powstania portu to 7 maja 1189 roku. Jest największym portem w Niemczech i trzecim co do wielkości portem w Europie pod względem przeładunków kontenerów, ustępując jedynie Rotterdamowi i Antwerpii.To port morsko-rzeczny, handlowy, który odgrywa kluczową rolę w handlu międzynarodowym, łącząc Niemcy i resztę świata. Port w Hamburgu jest również popularnym miejscem turystycznym.

Speicherstadt (Dzielnica Spichlerzy)

Dzielnica powstała w latach 1883-1927 w związku z utworzeniem w Hamburgu portu wolnocłowego. Miała za zadanie pomieścić rosnącą ilość towarów, które napływały do miasta. Magazyny zbudowano na fundamencie tysięcy dębowych pali, a przez dzielnicę poprowadzono kanały, które umożliwiały rozładunek towarów bezpośrednio z barek do wnętrza budynków. Przez lata w spichlerzach przechowywano cenne towary, takie jak kawa, herbata, kakao, przyprawy i orientalne dywany. Chociaż wiele budynków zostało przekształconych w muzea, galerie sztuki, biura i restauracje, niektóre nadal pełnią swoją pierwotną funkcję. Charakterystyczny dla Speicherstadt jest styl neogotyku ceglanego. W 2015 roku Speicherstadt wraz z sąsiednią dzielnicą biurowców Kontorhausviertel (zwaną Dzielnicą Biurowców) i budynkiem Chilehaus, została wpisana na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Doceniono jej wyjątkowy charakter i znaczenie dla historii handlu oraz architektury.

Miniatur Wunderland (Świat Miniatur)

Największa na świecie makieta kolejowa, która przyciąga rzesze turystów. Przedstawia miniaturowe krajobrazy z różnych zakątków świata, w tym lotnisko, góry i miasta. Znajduje się w hamburskiej dzielnicy spichlerzy, Speicherstadt.

Elbphilharmonie (Filharmonia nad Łabą)

To jedna z najsłynniejszych i najbardziej imponujących sal koncertowych na świecie. Jest to obiekt wielofunkcyjny, który oprócz trzech sal koncertowych (w tym Wielkiej Sali na ponad 2000 miejsc) mieści także hotel, apartamenty, restauracje oraz parking. Na wysokości 37 metrów, pomiędzy historyczną a szklaną częścią budynku, znajduje się ogólnodostępny taras widokowy o nazwie Plaza. Oferuje on spektakularne, 360-stopniowe widoki na port i miasto. Budowa Filharmonii rozpoczęła się w 2007 roku, a zakończyła w 2016. Oficjalne otwarcie miało miejsce w 2017 roku. Pierwotnie planowany budżet wynoszący 77 milionów euro ostatecznie wzrósł do 866 milionów euro.

Hamburger Rathaus (Ratusz w Hamburgu)

To jeden z najbardziej imponujących i charakterystycznych budynków w mieście. Jest siedzibą władz Hamburga, czyli parlamentu (*Bürgerschaft*) i senatu, a także biura burmistrza. Obecny ratusz został wybudowany w latach 1886-1897, po tym jak jego poprzednik spłonął w wielkim pożarze w 1842 roku. Fasada budynku ma 111 metrów szerokości i jest bogato zdobiona detalami, w tym 20 posągami cesarzy Świętego Cesarstwa Rzymskiego. Centralnym punktem jest wieża zegarowa, która wznosi się na wysokość 112 metrów, co odpowiada szerokości fasady. Ratusz ma 647 pomieszczeń i stoi na ponad 4000 dębowych palach.

Hamburger Fischmarkt (Targ Rybny w Hamburgu)

St. Pauli, nad brzegiem Łaby, wzdłuż ulicy Große Elbstraße. Jest to targ niedzielny. Mimo nazwy, nie znajdziesz tu tylko ryb. Stoiska oferują dosłownie wszystko: Świeże ryby i owoce morza (często sprzedawane w zabawny, głośny sposób), owoce, warzywa, sery, kiełbasy, kwiaty, odzież, pamiątki i antyki. Targ to idealne miejsce na poranne śniadanie – warto spróbować Fischbrötchen, czyli bułki ze świeżą rybą (np. śledziem, makrelą), podawanej z cebulą i sosem. To symboliczny przysmak Hamburga.

➔ **Brema (Bremen)**

Miasto w północnych Niemczech, będące stolicą i jednocześnie jedynym miastem w najmniejszym kraju związkowym Niemiec o tej samej nazwie (do którego należy również

oddalone o ok. 53 km miasto Bremerhaven). Brema leży nad rzeką Wezerą, około 60 km od jej ujścia do Morza Północnego. Miasto jest ważnym ośrodkiem przemysłowym i handlowym. Znajduje się tu jeden z największych portów morskich w Niemczech, a także fabryki z branży motoryzacyjnej (np. Mercedes-Benz), lotniczej (Airbus) i kosmicznej.

Pomnik Muzykantów z Bremy
Znajduje się obok ratusza i przedstawia cztery postacie z baśni: osła, psa, kota i koguta, ustawione jeden na drugim. Dotknięcie przednich nóg osła podobno przynosi szczęście.

Die Bremer Stadtmusikanten (Muzykanci z Bremy) Bracia Grimm – znajomość bajki

Streszczenie:
Historia opowiada o czterech starych zwierzętach – osiołku, psie, kocie i kogucie – które uciekają od swoich właścicieli, ponieważ są już za stare, by pracować, i grozi im śmierć. Zwierzęta spotykają się na drodze i postanawiają wyruszyć razem do Bremy, by zostać tam miejskimi muzykantami. Wierzą, że wspólnie uda im się rozpocząć nowe życie.

W drodze do Bremy zwierzęta docierają do lasu. Gdy robi się ciemno, widzą światło w chatce. Podchodzą bliżej i odkrywają, że w środku ucztują złodzieje. Zwierzęta wpadają na pomysł, by ich wystraszyć. Wdrapują się jedno na drugie i zaczynają głośno hałasować. Osiołek staje na tylnych nogach i opiera się o parapet, pies wskakuje mu na grzbiet, kot na psa, a kogut siada na głowie kota. W takiej piramidzie zaczynają wydawać swoje odgłosy. Złodzieje, słysząc przeraźliwy hałas i widząc dziwny, wieloczęściowy cień, myślą, że do chaty wchodzi potwór, i uciekają w popłochu.

Zwierzęta wchodzą do środka, najadają się i zasypiają. Złodzieje wysyłają jednego z nich, by sprawdził, czy droga jest wolna. Gdy złodziej wraca do chatki, jest ciemno. Widzi oczy kota, które w ciemności świecą jak węgielki. Myśli, że to ogień, i schyla się, by go rozpalić. Kot drapie go w twarz. Wystraszony mężczyzna biegnie do swoich kompanów i opowiada im, że w domu jest straszna czarownica, która go podrapała, oraz potwór z nożem, który go kopnął (pies), i potwór, który na niego krzyczał (osioł). Słyszał też, jak inny potwór woła „Kukuryku!", co on zinterpretował jako wezwanie do walki. Złodzieje tak bardzo boją się zwierząt, że rezygnują z powrotu do chaty. Muzykanci z Bremy zostają w domku i tam szczęśliwie spędzają resztę życia, nie docierając nawet do Bremy.

Głównym przesłaniem bajki jest to, że nawet jeśli jesteśmy starzy lub niepotrzebni, wciąż mamy w sobie siłę i wartość, zwłaszcza gdy działamy razem. Przyjaźń, spryt i współpraca potrafią przezwyciężyć największe trudności.

Rathaus in Bremen (Ratusz w Bremie): Gotycko-renesansowa budowla z XV wieku, uznawana za jeden z najpiękniejszych ratuszy w Niemczech.

Der Roland (Posąg Rolanda) – średniowieczna statua rycerza Rolanda, rozsławionego przez francuski epos rycerski *Pieśń o Rolandzie*, stojąca na bremeńskim rynku pomiędzy ratuszem a budynkiem kupców (niem. *Schütting*). Uważana za jeden z najstarszych posągów Rolanda na terenie Niemiec. Symbolizuje niezależność hanzeatyckiego miasta Bremy. W 2004 posąg wraz z ratuszem został wpisany na listę dziedzictwa kulturowego UNESCO.

Böttcherstraße: Krótka, ale bardzo malownicza ulica, przy której znajdują się historyczne budynki, muzea i sklepy.

St. Petri Dom (Katedra Świętego Piotra): Monumentalna, gotycka świątynia, która dominuje nad rynkiem. Można wejść na jej wieżę, skąd rozpościera się widok na miasto.

➔ **Monachium (München)**

Monachium to stolica niemieckiego kraju związkowego Bawaria. Jest to trzecie co do wielkości miasto w Niemczech (ponad 1,5 miliona mieszkańców) , po Berlinie i Hamburgu, Miasto leży w południowej części Niemiec, u podnóża Alp Bawarskich, nad rzeką Izarą. Monachium jest ważnym ośrodkiem gospodarczym, technologicznym i finansowym. Znajdują się tu siedziby wielu znanych firm, m.in. BMW, Siemens czy Allianz.

Marienplatz (Plac Mariacki)
Centralny plac, serce Monachium. Znajduje się tu **Nowy Ratusz (Neues Rathaus)** z charakterystycznym zegarem **Glockenspiel**, który codziennie o 11:00, 12:00 i 17:00 (latem) ożywa, prezentując sceny z historii miasta. Obok stoi **Stary Ratusz (Altes Rathaus)**.

Frauenkirche (Katedra Najświętszej Marii Panny)
Imponująca, ceglana katedra z dwiema wieżami zwieńczonymi charakterystycznymi kopułami. Jest to jeden z najbardziej rozpoznawalnych symboli Monachium.

Deutsches Museum (Muzeum Niemieckie)
Jedno z największych muzeów nauki i techniki na świecie.

Englischer Garten (Ogród Angielski)
Jeden z największych parków miejskich na świecie. To świetne miejsce na relaks. Znajduje się tam również chińska wieża.

Olympiapark (Park Olimpijski)
Teren, na którym odbyły się Letnie Igrzyska Olimpijskie w 1972 roku. Można wejść na wieżę olimpijską, skąd rozciąga się wspaniały widok na miasto.

Alte Pinakothek (Stara Pinakoteka)
Kolekcja malarstwa europejskiego od XIV do XVIII wieku.

Neue Pinakothek (Nowa Pinakoteka)
Muzeum malarstwa i rzeźby z XIX i początku XX wieku.

Warto również pamiętać, że Monachium jest doskonałą bazą wypadową do zwiedzania innych atrakcji Bawarii, takich jak bajkowe zamki, m.in. **Neuschwanstein**.

➔ **Kolonia (Köln)**

Kolonia to czwarte pod względem liczby ludności (ponad 1 087 000 mieszkańców) miasto w Niemczech. Leży w kraju związkowym Nadrenia Północna-Westfalia. Miasto położone jest nad rzeką Ren. Jest ważnym węzłem transportowym, w tym portem lotniczym Kolonia/Bonn. Kolonia jest jednym z najstarszych miast w Niemczech. Została założona przez Rzymian w 50 r. n.e. i była ważnym ośrodkiem handlu.

Kölner Dom (Katedra Kolońska) - to najważniejszy symbol miasta i jeden z najbardziej znanych zabytków w Niemczech. Jest to największa gotycka katedra w północnej Europie i wpisana jest na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Budowa trwała ponad 600 lat.

Die Schildergasse
To jedna z najbardziej znanych i ruchliwych ulic handlowych w Kolonii w Niemczech. Ulica znajduje się w centrum Kolonii, jest deptakiem i łączy dwa ważne place: Neumarkt i Hohe Straße. Jest to główna strefa zakupów, popularna zarówno wśród mieszkańców, jak i turystów. Jej historia sięga czasów rzymskich. Nazwa "Schildergasse" (ulica tarcz) pochodzi od artystów i rzemieślników, którzy niegdyś mieszkali w tej okolicy i tworzyli tarcze, herby oraz szyldy sklepowe.

Hohenzollernbrücke (Most Hohenzollernów)
Charakterystyczny most kolejowy nad Renem, znany z tysięcy "kłódek miłości" (die Liebesschlösser an der Hohenzollernbrücke) zawieszonych przez zakochanych.

Schokoladenmuseum (Muzeum Czekolady)
To jedna z najpopularniejszych atrakcji turystycznych w Niemczech, położona na półwyspie w porcie Rheinau w Kolonii. Muzeum prowadzi odwiedzających przez historię czekolady, od jej początków u Olmeków, Majów i Azteków, aż po współczesne metody produkcji. Można zobaczyć szklaną fabrykę czekolady, gdzie na własne oczy obserwuje się, jak ziarenka kakaowca zamieniają się w pyszne tabliczki czekolady. Jedną z głównych atrakcji jest 3-metrowa fontanna, z której płynie 200 kg płynnej czekolady, którą można degustować.

Historisches Rathaus (Historyczny ratusz)
Ratusz w Kolonii to jeden z najstarszych ratuszy w Niemczech, a jego udokumentowana historia sięga XII wieku. Wielowiekowa budowa i rozbudowa sprawiły, że ratusz to unikalne połączenie stylów gotyckiego, renesansowego i współczesnego.

4. GOSPODARKA:

➔ **niemieckie marki**

Lufthansa: największa niemiecka linia lotnicza z siedzibą w Köln (Kolonii) w kraju związkowym Nordrhein-Westfalen (Nadrenia Północna - Westfalia).

Volkswagen: marka samochodów, jej nazwa „samochód dla ludu" nawiązuje do produkcji samochodów, na które ludzie mogą sobie pozwolić. Siedziba firmy znajduje się w Wolfsburgu w kraju związkowym Niedersachsen (Dolna Saksonia).

BMW (**Bayerische Motoren Werke AG)**: marka samochodów założona w Monachium w kraju związkowym Bayern (Bawaria). Początkowo, jak wskazuje nazwa ("Bawarskie Zakłady Silnikowe"), zajmowała się produkcją silników lotniczych. Później przedsiębiorstwo rozszerzyło swoją działalność na motocykle, a następnie na samochody.

Porsche: to niemiecki producent luksusowych samochodów. Firma została założona przez Ferdinanda Porsche, który zaprojektował dla rządu niemieckiego "samochód dla ludu", który stał się słynnym Volkswagenem Garbusem. Siedziba firmy Porsche znajduje się w miejscowości Stuttgart w kraju związkowym Badenia-Wirtembergia (Baden-Württemberg).

Mercedes-Benz: marka samochodów, której założycielami są Carl Benz – właściciel firmy Benz & Co**.** konstruktor pierwszego na świecie pojazdu napędzanego silnikiem spalinowym i Gottlieb Daimler - właściciel firmy Daimler-Motoren-Gesellschaft (DMG). Imię Mercedes pochodzi od córki klienta i entuzjasty wyścigów, który startował samochodami Daimler pod jej imieniem. Sukcesy na torze sprawiły, że "Mercedes" stało się synonimem szybkości i jakości. W 1902 roku firma Daimler zarejestrowała tę nazwę jako swoją markę, która, po fuzji z Benz & Cie., dała początek znanej nam dziś nazwie Mercedes-Benz. Siedziba firmy Mercedes-Benz znajduje się w miejscowości Stuttgart Stuttgart w kraju związkowym Badenia-Wirtembergia (Baden-Württemberg).

Audi: marka została założona przez Augusta Horcha. Po odejściu z poprzedniej firmy i założeniu nowego przedsiębiorstwa, ze względu na spór o nazwę, postanowił użyć łacińskiego tłumaczenia swojego nazwiska "Horch", co oznacza "słuchaj!". Tak powstała nazwa Audi. Główna siedziba Audi AG znajduje się w Ingolstadt w kraju związkowym Bayern (Bawaria).

Opel: niemiecki marka samochodów założona przez Adama Opla w Rüsselsheim w kraju związkowym Hessen (Hesja). Początkowo firma produkowała maszyny do szycia, a następnie rowery. W 1899 roku Opel rozpoczął produkcję samochodów, stając się jednym z pionierów w tej dziedzinie.

Adidas: Adidas to globalny, niemiecki koncern produkujący obuwie, odzież i akcesoria sportowe, a także modowe. Nazwa "Adidas" pochodzi od zdrobnienia imienia Adolfa ("Adi") i trzech pierwszych liter nazwiska Dassler ("Das"). Główna siedziba Adidas AG znajduje się w Herzogenaurach w kraju związkowym Bayern (Bawaria), w Niemczech.
Puma: Puma to globalna niemiecka marka sportowa, produkująca obuwie, odzież i akcesoria. Historia Pumy jest związana z historią Adidasa. Obie firmy powstały z podziału fabryki obuwia Gebrüder Dassler Schuhfabrik (Fabryka obuwia braci Dassler), założonej w 1924 roku przez Rudolfa i Adolfa Dasslerów w Herzogenaurach w kraju związkowym Bayern (Bawaria). Adolf założył firmę Adidas, a Rudolf firmę Puma.

Bosch: firma założona w miejscowości Stuttgart w kraju związkowym Baden-Württemberg (Badenia-Wirtembergia) znana z produkcji sprzętów takich jak pralki i suszarki bębnowe, lodówki i zamrażarki, kuchenki i piekarniki oraz zmywarki, a także małe AGD, takie jak odkurzacze, automatyczne ekspresy do kawy i roboty kuchenne.

Allianz: to niemiecki, globalny koncern finansowy z siedzibą w Monachium w kraju związkowym Bayern (Bawaria). Specjalizuje się w ubezpieczeniach oraz zarządzaniu aktywami.

Nivea: niemiecka marka kosmetyczna. Jej nazwa wywodzi się z języka łacińskiego i oznacza „śnieżnobiały”. Siedziba firmy znajduje się w Hamburgu.

Knorr: niemiecka marka produktów spożywczych, jej założyciel Carl Heinrich Knorr. Siedziba firmy znajduje się w Heilbronn w kraju związkowym Baden-Württemberg (Badenia-Wirtembergia).

Jacobs: niemiecka marka kaw, której nazwa pochodzi od Johann Jacobs, właściciela palarni kawy w Bremie.

Schwarzkopf: niemiecka marka kosmetyczna, specjalizująca się w produktach do pielęgnacji, koloryzacji i stylizacji włosów. Założona przez Hansa Schwarzkopfa, chemika i farmaceutę. Siedziba firmy znajduje się w Düsseldorf w kraju związkowym Nordrhein-Westfalen (Nadrenia Północna-Westfalia).

Ritter Sport: niemiecka marka czekolady. Firma została przez Clarę i Alfreda E. Rittera. Siedziba firmy znajduje się w Waldenbuch w kraju związkowym Baden-Württemberg (Badenia-Wirtembergia).

Haribo: niemieckie przedsiębiorstwo spożywcze, światowy lider w produkcji żelków. Firma została założona przez Hansa Riegela Seniora. Nazwa "HARIBO" to akronim utworzony

z pierwszych dwóch liter jego imienia (HAns), nazwiska (RIegel) oraz miejsca założenia firmy (BOnn). Siedziba firmy znajduje się w Grafschaft w kraju związkowym Rheinland-Pfalz (Nadrenia-Palatynat).

Nimm2: niemiecka marka słodyczy, należąca do koncernu August Storck KG, znanego producenta słodyczy (takiego jak Knoppers, Toffifee czy Merci, Werther's Original, Mamba). Jej nazwa pochodzi od niemieckiego sformułowania "Nimm zwei!" (Weź dwie!), co nawiązuje do sugestii, by spożywać dwie cukierki dziennie, aby dostarczyć sobie dawkę witamin. Siedziba firmy znajduje się w Berlinie.

5. NIEMIECKIE ŚWIĘTA I UROCZYSTOŚCI (zwyczaje i tradycje):

➔ Muttertag (Dzień Matki)

W Niemczech **Dzień Matki** (**Muttertag**) obchodzi się w drugą niedzielę maja. Tradycje są bardzo podobne do tych w Polsce: kwiaty, prezenty, wspólne posiłki.

➔ Weihnachten (Boże Narodzenie)

Boże Narodzenie w Niemczech, podobnie jak w Polsce, to jedno z najważniejszych świąt w roku, jednak różni się kilkoma tradycjami i zwyczajami. Wiele niemieckich rodzin celebruje Adwent, zapalając co tydzień jedną z czterech świec na wieńcu adwentowym (*Adventskranz*). Dzieci często dostają kalendarze adwentowe (*Adventskalender*) z czekoladkami lub innymi niespodziankami na każdy dzień grudnia aż do Wigilii.

Weihnachtsmarkt (Jarmark Bożonarodzeniowy)
Jarmarki są kluczowym elementem niemieckich świąt. Odbywają się w większości miast i miasteczek, oferując lokalne przysmaki, rękodzieło oraz grzane wino (*Glühwein*). Najsłynniejsze jarmarki to m.in. ten w Norymberdze (*Christkindlesmarkt*) czy w Dreźnie (*Striezelmarkt*).

Heiligabend (Wigilia)
W Niemczech Wigilia (24 grudnia) jest dniem przygotowań i uroczystego wieczoru, jednak w przeciwieństwie do Polski, nie ma tam tradycji postu. Dania są często skromne i szybkie w przygotowaniu, takie jak sałatka ziemniaczana (*Kartoffelsalat*) z kiełbaskami (*Würstchen*). Bardziej wystawne posiłki są serwowane w pierwszy dzień świąt. Niemcy nie łamią się opłatkiem i nie zostawiają wolnego miejsca dla niespodziewanego gościa. Prezenty przynosi Dzieciątko Jezus (*Christkind*) lub Święty Mikołaj (*Weihnachtsmann*). Zwyczajowo kładzie się je na stole, a nie pod choinką.

Weihnachtsfeiertage (Dni Świąt)
Prawdziwe świętowanie i rodzinne biesiady odbywają się 25 i 26 grudnia.W pierwszy dzień świąt rodziny zasiadają do obfitego obiadu, którego głównym daniem jest często pieczona gęś (*Gänsebraten*), kaczka, indyk lub dziczyzna, podawana z kluskami ziemniaczanymi i czerwoną kapustą. Wśród tradycyjnych słodyczy na stołach króluje strucla z bakaliami (*Weihnachtsstollen*) oraz różnego rodzaju pierniczki (*Lebkuchen*).

Tannenbaum (Choinka)
Niemcy przywiązują dużą wagę do dekorowania choinki. Często oprócz bombek wiesza się na niej pierniczki.

W niektórych regionach, szczególnie na południu Niemiec, można spotkać legendę o Krampusie – demonie, który odwiedza niegrzeczne dzieci.

W Mikołajki, dzieci wkładają buty lub skarpety, do których Mikołaj (Nikolaus) wkłada drobne upominki i słodycze.

➔ **Ostern (Wielkanoc)**

Obchody Wielkanocy zaczynają się od **Wielkiego Czwartku** (*Gründonnerstag*), a kończą na **Poniedziałku Wielkanocnym** (*Ostermontag*). Niemieckie tradycje są połączeniem religijnych obrzędów i ludowych zwyczajów

Gründonnerstag (Zielony Czwartek)
W Zielony Czwartek popularne jest spożywanie potraw w kolorze zielonym. Tradycyjnym daniem jest zupa ziołowa (7-Kräuter-Suppe) lub szpinak z ziemniakami i jajkiem. Ma to symbolizować oczyszczenie przed świętami.

Karfreitag (Wielki Piątek)
Wielki Piątek jest dniem ustawowo wolnym od pracy. Jest to dzień żałoby i ciszy, upamiętniający ukrzyżowanie Jezusa. W Niemczech, podobnie jak w Polsce, w tym dniu obowiązuje post.

Karsamstag (Wielka Sobota)
W Wielką Sobotę popularne jest palenie ognisk wielkanocnych (Osterfeuer), co ma symbolizować koniec zimy i nadejście wiosny.

Ostersonntag (Niedziela Wielkanocna)
Niedziela Wielkanocna to najważniejszy dzień świąt, jednak zwyczaje różnią się od polskich.

Osterhase (Zajączek Wielkanocny)
Głównym symbolem jest zajączek wielkanocny, który ukrywa czekoladowe jajka i inne słodycze w ogrodach. Dzieci z samego rana wyruszą na poszukiwania.

Osterbaum (Drzewko Wielkanocne)
W wielu domach gałązki ozdabia się kolorowymi, ręcznie malowanymi jajkami, tworząc wielkanocne drzewko.

Osterfrühstück (Śniadanie wielkanocne)
Niemieckie śniadanie wielkanocne to zazwyczaj obfity posiłek z udziałem rodziny, na którym nie może zabraknąć pomalowanych na kolorowo jajek.

Ostermontag (Poniedziałek Wielkanocny)
Poniedziałek Wielkanocny to dzień wolny od pracy, spędzany w gronie rodziny na spacerach lub na wspólnym posiłku.

➔ **der Martinstag (Dzień Św. Marcina)**

Dzień Świętego Marcina, czyli **Martinstag** lub **Sankt-Martins-Tag**, obchodzony jest w Niemczech 11 listopada. Jest to przede wszystkim święto dla dzieci.

Laternenumzüge (Pochody z lampionami)
To najpopularniejszy i najbardziej charakterystyczny zwyczaj. Wieczorem, po zmroku, dzieci w towarzystwie rodziców i nauczycieli, maszerują ulicami z własnoręcznie zrobionymi lampionami (Laternen). Pochód często prowadzi aktor przebrany za św. Marcina, jadący na koniu i ubrany w strój rzymskiego żołnierza. Dzieci śpiewają tradycyjne pieśni o św. Marcinie, takie jak "Ich geh mit meiner Laterne" (Idę z moim lampionem).

Martinsfeuer (Ogniska)
Pochody często kończą się na placu lub w parku, gdzie rozpala się duże ognisko. Ma to symbolizować światło, które św. Marcin wniósł w życie innych.

Legenda o św. Marcinie
Podczas obchodów często odgrywana jest scenka z podziałem płaszcza. Przypomina ona historię, w której rzymski żołnierz Marcin przeciął swój płaszcz na pół, aby podzielić się nim z zmarzniętym żebrakiem. To wydarzenie symbolizuje miłosierdzie i chęć dzielenia się z potrzebującymi.

Specjalne wypieki
Na Martinstag popularne są specjalne słodkie bułeczki w kształcie ludzika, zwane **Weckmann** lub **Stutenkerl**. Bułeczka często trzyma glinianą fajkę, która symbolizuje laskę lub pastorał.

Martinsgans (Pieczona gęś)
Chociaż w Polsce rogale świętomarcińskie są bardziej popularne, w Niemczech tradycyjnym daniem jest pieczona gęś. Zgodnie z legendą, św. Marcin, nie chcąc zostać biskupem, schował się w gęsiarni. Hałaśliwe gęganie zdradziło jego kryjówkę, co doprowadziło do jego odkrycia i wyświęcenia na biskupa.

Dzień św. Marcina nie jest w Niemczech dniem wolnym od pracy, jednak ma dużą wartość kulturową i jest czasem, w którym podkreśla się wartości takie jak miłosierdzie, pomoc bliźnim i dzielenie się.

➔ Karneval / Fasching / Fastnacht (Karnawał)

Karnawał w Niemczech, zwany w zależności od regionu **Karneval**, **Fasching** lub **Fastnacht**, to radosne i huczne święto, które tradycyjnie rozpoczyna się 11 listopada o godzinie 11:11, ale kulminacja obchodów przypada na tzw. "piątą porę roku" (fünfte Jahreszeit), czyli w tygodniu poprzedzającym Środę Popielcową.

Karnawał jest obchodzony w wielu miastach, ale najbardziej znane i największe imprezy odbywają się w tzw. **"karnawałowym trójkącie"**:**Kolonia (Köln)**, **Moguncja (Mainz)**, **Düsseldorf.**

Weiberfastnacht (Tłusty Czwartek)
To dzień, w którym "rządy" przejmują kobiety. Wiele z nich przebiera się i w symbolicznym geście przejmuje klucze do ratusza. Tradycyjnie kobiety obcinają krawaty mężczyznom, co symbolizuje pozbawienie ich władzy na ten jeden dzień.

Rosenmontag (Różany Poniedziałek)
To najważniejszy dzień karnawału. W Kolonii, Moguncji i Düsseldorfie odbywają się wielkie **parady** (Karnevalsumzüge). Parady składają się z kolorowych, bogato zdobionych platform, na których stoją przebrani uczestnicy. Z platform rzucane są słodycze (Kamelle) oraz kwiaty. Satyryczne platformy często komentują bieżące wydarzenia polityczne i społeczne.

Veilchendienstag (Wielki Wtorek)
Ostatni dzień hucznych zabaw, podczas którego odbywają się mniejsze parady i pożegnanie karnawału.

Aschermittwoch (Środa Popielcowa)
To koniec karnawału i początek postu. Zgodnie z tradycją, tego dnia w wielu miastach myje się portfel w fontannie, aby "wypłukać" z niego długi zaciągnięte podczas karnawałowych zabaw.

Kostüme (Przebrania)
Uczestnicy karnawału wkładają fantazyjne i często bardzo pomysłowe kostiumy. W wielu miejscach hasłem karnawału jest "Jeder Jeck ist anders" (Każdy wariat jest inny), co zachęca do kreatywności.

Karnevalslieder (Piosenki)
W tym okresie radiostacje i kluby muzyczne grają typowe piosenki karnawałowe.

"Helau" i "Alaaf": W zależności od regionu, uczestnicy karnawału witają się tradycyjnym zawołaniem. W Kolonii jest to **"Alaaf!"**, a w Düsseldorfie i Moguncji **"Helau!"**.

Rathaussturm (Bal w ratuszu)
W wielu miastach grupy karnawałowe "szturmują" ratusz, symbolicznie przejmując władzę od burmistrza na czas karnawału.

Karnawał jest świętem radości, satyry i zabawy, w którym na kilka dni zacierają się granice społeczne, a ludzie świętują wspólnie na ulicach miast.

6. Z CZEGO ZNANE SĄ TE OSOBY:

Martin Luther (1483-1546)**:** niemiecki teolog i reformator religijnym, którego nauki zapoczątkowały reformę protestancką. W 1517 roku opublikował 95 tez. Przetłumaczył Biblię na język niemiecki.

Robert Koch (1843-1910): niemiecki lekarz i mikrobiolog. Dokonał przełomowych odkryć w dziedzinie bakteriologii, udowadniając, że konkretne mikroorganizmy są przyczyną chorób zakaźnych. W 1883 roku zidentyfikował on laseczkę wąglika, prątek gruźlicy i przecinkowca cholery, co miało fundamentalne znaczenie dla medycyny. Za swoje badania nad gruźlicą otrzymał Nagrodę Nobla w 1905 roku.

Thomas Mann (1875-1955): niemiecki powieściopisarz XX wieku i laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury z 1929 roku za powieść za powieść "Buddenbrookowie".

Günter Grass (1927-2015): niemiecki pisarz, który w swojej twórczości często poruszał tematykę historii Niemiec i wojny i rozrachunku z przeszłością, co widać w jego najsłynniejszej powieści "Blaszany bębenek", za którą w 1999 roku otrzymał Literacką Nagrodę Nobla.

Angela Merkel (ur. 1954): niemiecka polityczka, która w latach 2005-2021 pełniła funkcję kanclerza Niemiec, stając się najdłużej urzędującą głową rządu w historii Niemiec po II wojnie światowej. Była pierwszą kobietą na tym stanowisku.

Willy Brandt (1913-1992): niemiecki kanclerz w latach 1969-1974, który zainicjował Ostpolitik, politykę normalizacji relacji z blokiem wschodnim. Za swoje wysiłki na rzecz pokoju i pojednania otrzymał Pokojową Nagrodę Nobla w 1971 roku.

Albert Einstein (1879-1955): niemiecki fizyk. Sformułował szczególną i ogólną teorię względności, które zrewolucjonizowały nasze rozumienie czasu, przestrzeni, grawitacji i energii. W 1921 roku otrzymał Nagrodę Nobla w dziedzinie fizyki za wyjaśnienie efektu fotoelektrycznego, co miało kluczowe znaczenie dla rozwoju mechaniki kwantowej.

Friedrich Schiller (1759-1805): niemiecki poeta, dramaturg i filozof, obok Goethego czołowa postać klasycyzmu weimarskiego.

Johann Wolfgang von Goethe (1749-1832): niemiecki pisarz i myśliciel, kluczowa postać klasycyzmu weimarskiego. Jego arcydzieła to dramat "Faust" i "Cierpienia młodego Wertera".

Ludwig von Beethoven (1770-1827): niemiecki kompozytor, kluczowa postać przełomu klasycyzmu i romantyzmu w muzyce. Mimo postępującej utraty słuchu, skomponował dziewięć symfonii, z których najsłynniejsza jest IX Symfonia z "Odą do radości".

Johann Sebastian Bach (1685-1750): niemiecki kompozytor barokowy. Stworzył arcydzieła takie jak "Pasja według św. Mateusza" i "Koncerty brandenburskie".

Mark Forster: Jeden z najpopularniejszych niemieckich piosenkarzy i autorów tekstów. Chociaż jego pseudonim brzmi "Forster", jego prawdziwe nazwisko to **Mark Ćwiertnia**, a jego matka pochodzi z Polski. Mark Forster tworzy muzykę z pogranicza popu i pop-rocka, często z elementami hip-hopu. Jego piosenki są znane z chwytliwych melodii i tekstów, które niosą pozytywne przesłanie. Jest autorem wielu hitów, które zdobyły dużą popularność w Niemczech i innych krajach niemieckojęzycznych. Do jego najbardziej znanych utworów należą: **"Chöre"**, **"Sowieso"**, **"194 Länder".** Mark Forster jest też popularną postacią telewizyjną w Niemczech. Przez wiele lat był jurorem w programie **"The Voice of Germany"**.

Andreas Bourani: to popularny niemiecki piosenkarz i autor tekstów, urodzony w Augsburgu. Jego muzyka to głównie **pop**, a jego utwory często są wzbogacone o elementy pop-rocka i soulu.Do jego największych hitów należą: **"Auf uns"**: To prawdopodobnie jego najbardziej rozpoznawalny utwór. Był to nieoficjalny hymn reprezentacji Niemiec podczas Mistrzostw Świata w Piłce Nożnej **w 2014 roku, które Niemcy wygrali. Piosenka stała się symbolem radości i wspólnego** świętowania. Oprócz kariery muzycznej, Andreas Bourani był także jurorem w popularnym programie telewizyjnym **"The Voice of Germany"**,

Max Giesinger: to niemiecki piosenkarz i autor tekstów, który zyskał popularność dzięki udziałowi w pierwszej edycji programu "The Voice of Germany" w 2011 roku. Tworzy muzykę z pogranicza **popu i pop-rocka**. Jego piosenki charakteryzują się optymistycznymi tekstami i chwytliwymi melodiami. Do jego największych przebojów należą: **"80 Millionen"**: To jeden z jego największych hitów, który stał się bardzo popularny w Niemczech. Został on również wydany w wersji specjalnej z okazji Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej w 2016 roku.

7. NIEMIECKIE WYNALAZKI:

- ➔ **der Buchdruck (Johannes Gutenberg)**

Johannes Gutenberg (ok. 1400–1468): niemiecki złotnik, metalurg i wynalazca, powszechnie uznawany za twórcę druku ruchomą czcionką w Europie. Najsłynniejszym dziełem Gutenberga jest Biblia 42-wierszowa (zwana również Biblią Gutenberga), wydrukowana około 1455 roku.

- ➔ **das Auto (Carl Benz)**

Karl Benz (1844-1929): niemiecki inżynier. 29 stycznia 1886 roku zgłosił patent na swój trójkołowy pojazd z silnikiem spalinowym o nazwie Benz Patent-Motorwagen Nummer 1. Ten moment jest symboliczną datą narodzin samochodu.

- ➔ **die Aspirin Tablette (Felix Hoffmann)**

Felix Hoffmann (1868-1946): niemiecki chemik. 10 sierpnia 1897 roku zsyntetyzował kwas acetylosalicylowy (ASA) w stabilnej formie, co umożliwiło jego przemysłową produkcję.

Pracując dla firmy Bayer, dwa lata później (w 1899 roku) doprowadził do wprowadzenia tego związku na rynek pod nazwą Aspirin. Lek ten zrewolucjonizował medycynę, stając się powszechnie stosowanym środkiem przeciwbólowym, przeciwgorączkowym, przeciwzapalnym i przeciwzakrzepowym.

➔ **der MP3-Player (Karlheinz Brandenburg)**

Karlheinz Brandenburg (ur. 1954): niemiecki inżynier, którego wynalazek – format MP3 zrewolucjonizował cyfrowy rynek muzyki, umożliwiając masowe przechowywanie i odtwarzanie utworów na przenośnych urządzeniach.

➔ **der Farbenfernseher (Walter Bruch)**

Walter Bruch (1908-1990): niemiecki inżynier, twórca systemu PAL (jednego z trzech głównych standardów kodowania koloru dla analogowej telewizji kolorowej). Dzięki pracy Waltera Brucha, odbiorcy w wielu częściach świata mogli cieszyć się wysokiej jakości obrazem telewizyjnym w pełnym kolorze

➔ **die X Strahlen (Wilhelm Conrad Röntgen)**

Wilhelm Conrad Röntgen (1845-1923): niemiecki fizyk. Odkrył promienie X, które dziś powszechnie nazywamy promieniami rentgenowskimi. Do tego przełomowego odkrycia doszło 8 listopada 1895 roku podczas jego eksperymentów. Zauważył wówczas, że pewne niewidzialne promienie są w stanie przenikać przez materię i powodować fluorescencję na ekranie. Za to osiągnięcie Wilhelm Conrad Röntgen otrzymał w 1901 roku pierwszą w historii Nagrodę Nobla w dziedzinie fizyki.

Wykorzystane iIlustracje pochodzą z:

https://bundesland24.de/fluesse/
https://odleglosci.info/mapa-niemiec
https://www.sofatutor.com/sachunterricht/videos/bundeslaender-und-ihre-hauptstaedte-2
https://medienwerkstatt-online.de/lws_wissen/vorlagen/showcard.php?id=10662
https://www.visitberlin.de/de/brandenburger-tor
https://pl.wikipedia.org/wiki/Gmach_parlamentu_Rzeszy_w_Berlinie
https://poznan.ipn.gov.pl/pl7/aktualnosci/160339,Archiwum-Pelne-Pamieci-Upadek-muru-berlinskiego.html
https://przewodnikpoberlinie.strefa.pl/alexanderplatz-w-berlinie-popularny-alex/
https://www.morgenpost.de/berlin/best-of-berlin/article232091931/Wasserklops-und-Nuttenbrosche-Berlins-originelle-Brunnen.html
https://www.tripadvisor.ch/Attraction_Review-g187323-d2149447-Reviews-Rotes_Rathaus-Berlin.html
https://pl.wikipedia.org/wiki/Ko%C5%9Bci%C3%B3%C5%82_Mariacki_w_Berlinie
https://magictravelsaroundtheworld.wordpress.com/tag/fontanna-neptuna/
https://berlintouristinformation.com/unter-den-linden/
https://www.berlin.de/museum/4912726-2926344-fuehrung-ueber-die-museumsinsel.html
https://www.visitberlin.de/en/pergamon-museum
https://www.berlinbilety.pl/p/25454/altes-museum-skip-the-line
https://www.museumsportal-berlin.de/pl/muzea/neues-museum/
https://www.berlin.de/en/museums/3109293-3104050-bode-museum.en.html
https://www.berlin.de/landesdenkmalamt/welterbe/welterbestaetten/museumsinsel-berlin/alte-nationalgalerie-654560.php
https://www.tripadvisor.ch/Attraction_Review-g187323-d2149447-Reviews-Rotes_Rathaus-Berlin.html
https://pl.wikipedia.org/wiki/Ko%C5%9Bci%C3%B3%C5%82_Mariacki_w_Berlinie
https://magictravelsaroundtheworld.wordpress.com/tag/fontanna-neptuna/
https://berlintouristinformation.com/unter-den-linden/
https://www.berlin.de/museum/4912726-2926344-fuehrung-ueber-die-museumsinsel.html
https://www.visitberlin.de/en/pergamon-museum
https://www.berlinbilety.pl/p/25454/altes-museum-skip-the-line

https://www.museumsportal-berlin.de/pl/muzea/neues-museum/
https://www.berlin.de/en/museums/3109293-3104050-bode-museum.en.html
https://www.berlin.de/landesdenkmalamt/welterbe/welterbestaetten/museumsinsel-berlin/alte-nationalgalerie-654560.php